

Valtatie 4:n uuden lin ohikulkutien
aluevaraussuunnitelmaan
liittyvä arkeologinen inventointi Iijoen
pohjoispuolella 22.-24.10.2010

Kulttuurintutkijain Osuuskunta Aura

Sami Viljanmaa

2010

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ.....	3
JOHDANTO.....	4
ALUEEN LUONNE.....	4
INVENTOINNIN TOTEUTUKSESTA.....	5
INVENTOINNIN TULOKSISTA.....	5
YLEISKARTTA VALTATIE 4:N UUDEN IIN OHIKULKUTIEN ALUEVARAUSSUUNNITELMAAN LIITTYVÄN ARKEOLOGISEN INVENTOINNIN AIKANA 22.-24.10.2010 TARKASTETUSTA ALUEESTA IJOEN POHJOISPUOLELLA, 1:30 000.....	6

TIIVISTELMÄ

Valtatie 4:n uuden lin ohikulkutien aluevaraussuunnitelmaan
liittyvä arkeologinen inventointi lijoen pohjoispuolella 22.-24.10.2010

Kulttuurintutkijain Osuuskunta Aura
Inventoija: FM Sami Viljanmaa

Valtatie 4:n uuden lin ohikulkutien aluevaraussuunnitelmaan liittyvä arkeologinen inventointi tehtiin suunnitellun tielinjauksen maastokäytävän alueella lijoen pohjoispuolella Oulussa toimivan Kulttuurintutkijain Osuuskunta Auran toimesta Plaana Oy:n tilaamana lokakuussa 2010. Kyseessä on noin seitsemän kilometrin mittainen ja noin puolen kilometrin levyinen maastokäytävä, jonka kokonaispinta-ala on noin 350 hehtaaria. Inventoinnin tavoitteena oli tarkastaa, onko tielinjauksen alueella havaittavissa kiinteitä muinaisjäännöksiä. Aiemmin tunnettuja muinaisjäännöksiä alueella ei sijaitse.

Maastonpiirteiltään tielinjauksen alue on varsin alavaa ja monin paikoin soista, pääosin ojitettua, ja nuorehkoa talousmetsää kasvavaa. Alueella on myös suopohjaisia peltoja, joista osa on jo poistunut viljelyskäytöstä ja puskittumassa. Lisäksi soiden ja peltojen välillä sijaitsee jonkin verran korkeampia moreeni- ja hiekkaharjanteita, joista korkeimpien laki-alueet ovat noin kahdenkymmenen metrin korkeudella merenpinnasta. Osa harjanteiden männikkömetsistä on varsin vasta hakattu ja hakkuualueet on äestetty. Alueen kaakkoisosassa on myös harjoitettu pienimuotoista maa-ainesten ottoa. Vesistöjä alueella ei ole.

Inventoinnin yhteydessä ei suunnitellun tielinjauksen alueelta paikallistettu ainoatakaan muinaisjäännöstä, joskin tielinjaukselle sijoittuvat muutamat hiekka- ja moreeniharjanteet, jotka nousevat alavaa suomaastoa korkeammalle, vaikuttivat hyvinkin mahdollisilta alueilta muinaisjäänösten löytämiselle. Valtatie 4:n uuden lin ohikulkutien suunniteltu linjaus on siis lijoen pohjoispuolelle sijoittuvalta osaltaan alueen arkeologisen kulttuuriperinnön säilymisen kannalta erittäin onnistunut, eikä tien rakentaminen linjauksen mukaisesti vaikuta kyseisellä alueella uhkaavan kiinteitä muinaisjäännöksiä.

Kenttätyöaika: 22.-24.10.2010, yhteensä kolme kenttätyöpäivää
Tutkimuskustannukset: Plaana Oy
Tutkimusraportti: Sami Viljanmaa 30.10.2010 Museoviraston arkeologian osaston arkistossa, kopio Pohjois-Pohjanmaan museon arkistossa

JOHDANTO

Valtatie 4:n uuden lin ohikulkutien aluevaraussuunnitelmaan liittyvä arkeologinen inventointi tehtiin suunnitellun tielinjauksen maastokäytävän alueella lijoen pohjoispuolella Oulussa toimivan Kulttuurintutkijain Osuuskunta Auran toimesta Plaana Oy:n tilaamana lokakuussa 2010. Inventoinnin kenttätyöt ja raportoinnin suoritti FM Sami Viljanmaa. Inventointiin käytettiin kolme maastotyöpäivää välillä 22.-24.10.2010 ja alkuvalmisteluihin sekä inventointiraportin laadintaan yhteensä kaksi työpäivää. Inventointiraportin kopiot toimitettiin työn tilaajalle, Museovirastolle, Pohjois-Pohjanmaan museolle sekä Oulun yliopiston arkeologian laboratorioon.

Inventoinnin tavoitteena oli tarkastaa, onko suunnitellun tielinjauksen alueella lijoen pohjoispuolella havaittavissa kiinteitä muinaisjäännöksiä. Aiemmin tunnettuja muinaisjäännöksiä alueella ei sijaitse. Ennen inventoinnin kenttätyövaihetta tarkastettiin Pohjois-Pohjanmaan museon ja Museoviraston arkeologian osaston arkistotiedot inventoitavan alueen osalta sekä tutustuttiin alueen kartta-aineistoon ja tielinjauksen lähiseudun muinaisjäännöskantaan. Lähiseudun aiemmin tunnettujen muinaisjäännösten kohdekuvauksiin tutustumisella pyrittiin siihen, että inventoitavalla alueella pystyttäisiin huomioimaan erityisen tarkoin sellaiset maastonkohdat, joiden kaltaisilta paikoilta myös lähiseudulta on muinaisjäännöksiä tavattu.

ALUEEN LUONNE

Inventoinnin kohteena ollut tielinjaus sijaitsee lijoen pohjoispuolella. Kyseessä on noin seitsemän kilometrin mittainen ja noin puolen kilometrin levyinen maastokäytävä, jonka kokonaispinta-ala on noin 350 hehtaaria. Alueen tarkempi rajaus käy ilmi inventointiraportin yleiskartasta, raportin sivulta 6.

Maastonpiirteiltään tielinjauksen alue on varsin alavaa ja monin paikoin soista, pääosin ojitettua, ja nuorehkoa talousmetsää kasvavaa. Alueella on myös suopohjaisia peltoja, joista osa on jo poistunut viljelyskäytöstä ja puskitumassa. Lisäksi soiden ja peltojen välillä sijaitsee jonkin verran korkeampia moreeni- ja hiekkaharjanteita, joista korkeimpien laki-alueet ovat noin kahdenkymmenen metrin korkeudella merenpinnasta. Osa harjanteiden männikkömetsistä on varsin vasta hakattu ja hakkuualueet on äestetty. Alueen kaakkoisosassa on myös harjoitettu pienimuotoista maa-ainesten ottoa. Vesistöjä alueella ei ole.

INVENTOINNIN TOTEUTUKSESTA

Suunnitellun tielinjauksen alue pyrittiin inventoinnin aikana käymään lävitse kattavasti. Tarkin havainnointi kohdistettiin erityisesti alueen korkeimpiin osiin, ja alavat suomaastot sekä peltoalueet tarkastettiin pikaisemmin. Soilta ja suopelloilta muinaisjäännösten löytäminen vaikutti niin epätodennäköiseltä, että ajankäytön suuntaaminen pääasiassa odotusarvoltaan lupaavampiin maastotyyppeihin todettiin inventoinnin kokonaistavoitteen saavuttamisen kannalta hyödyllisimmäksi.

Inventoinnin aikana liikuttiin maastossa jalkaisin. Koko suunnitellun tielinjauksen maastokäytävän alue kuljettiin vähintään kertaalleen kumpaankin suuntaan, ja kiinnostavimmilla maastonkohdilla kierreltiin varsin pitkällisestikin. Myös alueella sijainneiden muutamien hakkuualueiden äestysurat tarkastettiin huolellisesti. Suurimmassa osassa aluetta maastoa tarkasteltiin vain pintapuolisesti, mutta mikäli maastonpiirteiden perusteella vaikutti mahdolliselta, että paikalta voisi olla löydettävissä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, kaivettiin lisäksi lapiolla muutamia noin 20 cm x 20 cm laajuisia koe-kuoppia, jotta maaperästä havaittaisiin mahdolliset muinaiseen aktiviteettiin liittyvät ilmiöt.

INVENTOINNIN TULOKSISTA

Inventoinnin yhteydessä ei suunnitellun tielinjauksen alueelta paikallistettu ainoatakaan muinaisjäännöstä. Tielinjaukselle sijoittuvat muutamit hiekka- ja moreeniharjanteet, jotka nousevat hieman ympäröivää alavaa suomaastoa korkeammalle, vaikuttivat mahdollisilta alueilta muinaisjäännösten löytämiselle, mutta ainoat alueelta tavatut ihmisaktiviteettiin liittyvät ilmiöt olivat moderneihin metsänhoitotoimiin ja maa-ainesten ottoon liittyviä.

Valtatie 4:n uuden lin ohikulkutien suunniteltu linjaus on ljoen pohjoispuolelle sijoittuvalta osaltaan alueen arkeologisen kulttuuriperinnön säilymisen kannalta erittäin onnistunut, eikä tien rakentaminen linjauksen mukaisesti vaikuta kyseisellä alueella uhkaavan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Arkeologinen inventointi ei kuitenkaan koskaan voi olla täysin kattava ainakaan maan pinnalle näkymättömien muinaisjäännösten osalta, joten on mahdollista, että tulevien maankäyttötoimien yhteydessä tielinjaukselta vielä tavataan sellaisia muinaisjäännöksiä, joita inventoinnissa ei havaittu. Koska muinaisjäännökset ovat automaattisesti muinaismuistolain (295/1963) suojaamia, on myös myöhemmin mahdollisesti ilmi tulevat muinaisjäännökset alueen käytössä asianmukaisesti huomioitava. Kaikissa muinaisjäännöksiä tai niiden säilymistä koskevissa suunnitelmissa tai epäselvyytilanteissa on syytä olla yhteydessä Museovirastoon.

Oulussa 30.10.2010

Sami Viljanmaa

Yleiskartta Valtatie 4:n uuden lin ohikulkutien
aluevaraussuunnitelmaan liittyvän arkeologisen
inventoinnin aikana 22.-24.10.2010
tarkastetusta alueesta lijoen pohjoispuolella

0 0,2 0,4 0,6 0,8 1,0
km

Mittakaava 1: 30 000

